

Хичээлийн сэдэв:

ГАДААДЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

Протекционист
бодлого

Чөлөөт
худалдааны
бодлого

Демпинг

ГАДААДЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

ГАДААДЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

ХӨДӨЛМӨР ЭКСПОРТОЛДОГ ОРНУУД

- ❖ Нэг хүнд ногдох орлогын түвшнээр доогуур эсвэл ажилгүйдлийн түвшин өндөр орнууд ордог.

КАПИТАЛ ИМТОРТОЛДОГ ОРНУУД

- ❖ Үндэсний үйлдвэрлэлийн хөгжлийн түвшин дорой, байгалийн баялаг ихтэй, голдуу буурай хөгжилтэй орнууд орно.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ЭКСПОРТ МОНГОЛД

- ❖ Монгол 3.2 сая хүнтэй, түүний 4.5 хувь нь гадаадад амьдарч байна. Дэлхийн 67 оронд 144,566 буюу Баянхонгор, Булган аймгуудын хүн амтай тэнцэх тооны монголчууд гадаадад амьдарч байна.

ГАДААДЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

КАПИТАЛЫН ЭКСПОРТ МОНГОЛД

- ❖ Гадаадын хөрөнгө оруулалтын үндсэн хэлбэр нь хамтарсан үйлдвэрүүд барьж байгуулах явдал юм. Гадаадын хөрөнгө оруулагчид экспортын чадавхи өндөртэй уул уурхай, хурдан өсөлттэй байгаа харилца холбооны салбар болон санхүү-зээл, худалдаа, үйлчилгээний салбаруудад хөрөнгө оруулахыг илүүд үзэж байна.

АСУУЛТ

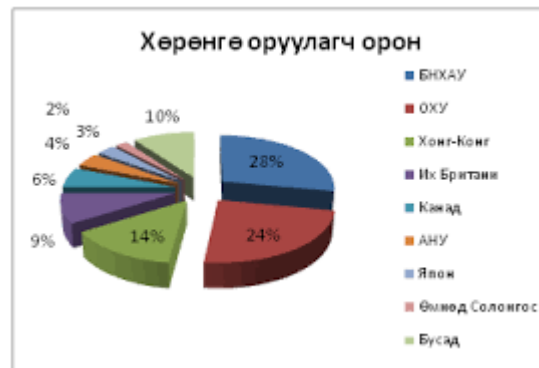
1. Хөгжингүй орнууд хөдөлмөр болон капиталын алийг нь импортолж, алийг нь экспортолж байна вэ?
2. Буурай хөгжилтэй орнууд хөдөлмөр болон капиталын алийг нь импортолж, алийг нь экспортолж байна.
3. Манай орны хувьд хөдөлмөр болон капиталын алийг нь экспортолж, алийг нь импортолж байна вэ? Эдгээрийн шалтгаан нь юу байж болох вэ?

ГАДААДЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

3 дугаар зүйл.Хуулийн нэр томъёо

1."Гадаадын хөрөнгө оруулалт" гэж Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр аж ахуйн нэгж байгуулах, эсхүл Монголын аж ахуйн нэгжтэй хамтран ажиллах зорилгоор гадаадын хөрөнгө оруулагчаас Монгол Улсад оруулж буй эд хөрөнгийн болон оюуны үнэт зүйлсийг хэлнэ.

Хөдөлмөр
экспортолдог
орнууд

Голдуу нэг хүнд ногдох орлогын түвшнээр доогуур эсвэл ажилгүйдлийн түвшин өндөр орнууд орно.

Капитал
импортолдог
орнууд

Үндэсний үйлдвэрлэлийн хөгжлийн түвшнээр дорой, байгалийн баялаг ихтэй, голдуу буурай хөгжилтэй орнууд орно.

Монгол 3.2 сая хүнтэй, түүний 4.5 хувь нь гадаадад амьдарч байна. 2017 онд Гадаад Харилцааны Яамнаас гадаадад сурч, ажиллаж буй иргэдийн тоог гаргажээ. Дэлхийн 67 оронд 144,566 буюу Баянхонгор, Булган аймгуудын хүн амтай тэнцэх тооны монголчууд гадаадад амьдарч байна. Үүнээс 18 хүртэлх насны 23,990; 18-аас дээш насны суралцаж буй 25,986; албан ёсоор хөдөлмөр эрхэлж буй 26,697 хүн байгаа ажээ. 2018 онд Монгол улсын харьяатаас 490 хүн татгалзжээ.

<https://ikon.mn/opinion/1hvk>

Шууд хөрөнгө оруулалт

- Компани бүтээгдэхүүн экспортлохын оронд гадаадад үйлдвэр байгуулах эсвэл худалдан авна

Портфелийн хөрөнгө оруулалт

- Тухайн орны үнэт цаасыг гадаадын худалдан авагчдад худалдана.

МУ нэг хүнд ногдох ҮНО-ын түвшнээр дунджаас доогуур орлоготой орны ангилалд багтаж байна.

Дэлхийн эдийн засгийн форумын гаргасан судалгаагаар өрсөлдөх чадвар 138 орноос 102-т байна.

Монголд хөдөлмөрийн насны 10 хүн тутмын 1нь ажилгүй байна.

Монгол Улс ашигт малтмалын нөөцөөр дэлхийд эхний 10-т жагсдаг бөгөөд манай оронд 80 төрлийн ашигт малтмалын 1170 орд, 8000 гаруй илрэл бүртгэгдсэн байна. Үүнд алтны 1619, мөнгөний 227000, зэсийн 36,3 сая, төмрийн хүдрийн 660 сая, цайрын 5,9 сая гэх мэт

***Хуучин цагт байгаль нь өгөөжтэй орнууд хамгийн баян байлаа
Өнөө үед хүн нь илүү бүтээлч улс орнууд хамгаас баян ажээ
Хенри Бокль***

ГШХО-ЫН ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЖ БУЙ НӨЛӨӨ

Н.Батсайхан (2002):

- ГШХО нь үйлдвэрийн технологи, тоног төхөөрөмж, хүний нөөцийг чадавхижуулах замаар ДНБ-д эерэгээр нөлөөлнө.
- Гадны компанийн үйл ажиллагаа нь хүчтэй өрсөлдөөн бий болгож, үйлдвэрийн чанар, стандартыг сайжруулна.

А.Ананд (2012):

- ГШХО нь шууд болон дам нөлөөгөөр эдийн засгийн өсөлтөнд эергээр нөлөөлж байна.
- Гэвч уул уурхайн салбарын ГШХО нь тухайн салбарын өсөлтөнд сөрөг нөлөөтэй: үйлдвэрлэл эхлээгүй, бусад салбарын үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ + институци сул, бүтээмж муу, гадны ажиллах хүчин

Д.Мөнхцэцэг болон П.Гантөмөр (2015):

- Гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтын өсөлт нь 2011 оны эдийн засгийн өсөлтөд хамгийн ихээр нөлөөлсөн байна.
- 2011 оны ГШХО-ын 1 хувийн өсөлтөд уул уурхайн салбар, бөөний ба жижиглэн худалдаа, автомашины засварын салбарын үйлдвэрлэл хамгийн ихээр өсөх байдлаар хариу үйлдэл үзүүлсэн.

П.Цагаан (2018):

- 1990 оноос хойших 3Г бүр ГШХО-ыг татах талаар Мөрийн хөтөлбөртөө тусгаж ирсэн боловч тогтвортой үр дүнд хүрч чадаагүй: Төрөөс хэрэгжүүлж ирсэн бодлого, менежмент тогтворгүй байсан
- ГШХО-ын тогтвортой урсгал бол тогтвортой эдийн засгийн өсөлтийн амин сүнс: ГШХО-ын талаар баримтлах цэгцтэй бодлого үгүйлэгдэж байна => Төрөөс ГШХО-ын талаар баримтлах бодлого +ГХО хариуцсан агентлаг+Mongolian Direct IF

Гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт

Бичлэг

<https://www.youtube.com/watch?v=JwelzwwkHrYg>

Портфелийн хөрөнгө оруулалт ямар онцлогтой вэ?

Гадаадын компанийг хянах зорилгоор бус харин үнэт цааснаас ногдол ашиг болон ханшны өсөлтөөс орлого олохын тулд хийдэг.

Иймээс хөрөнгө оруулагчид үнэт цаасны ханш өсөж байгаа болон зээлийн хэмжээ өндөр байгаа орнууд руу тэмүүлдэг.

Урт хугацаанд илүү найдвартай байж чадах хөрөнгө оруулалт учраас шууд хөрөнгө оруулалттай харьцуулахад хөрвөх чадвар өндөр байдгаараа давуу талтай.

Үндэстэн дамнасан корпораци

Үндэстэн дамнасан корпораци (ҮДК, англ. Multinational corporation) гэж хоёр болон түүнээс олон улсад үйлдвэрлэлийн салбартай юм уу үйлчилгээгээ явуулдаг корпораци (компани) юм.

Үйлдвэрлэлийн боломжоо хэрхэн зохион байгуулснаас нь хамааруулж үндэстэн дамнасан корпорациудыг дараах үндсэн гурван бүлэгт хувааж үздэг:

1. Хэвтээ зохион байгуулалттай ҮДК-ийн янз бүрийн улсад орших үйлдвэрлэлийн салбарууд нь хоорондоо ижил буюу төсөөтэй бүтээгдэхүүн гаргадаг.(Үүний жишээнд Макдональдс орно)
2. Босоо зохион байгуулалттай ҮДК-ийн тодорхой нэг буюу хэд хэдэн улсад орших үйлдвэрлэлийн салбарууд нь нөгөө улс буюу улсуудад байрлах үйлдвэрлэлийн салбарын үйл ажиллагаанд хэрэглэх бүтээгдэхүүнээ үйлдвэрлэдэг.(Үүний жишээнд Адидас орно)
3. Олон талт үйл ажиллагаатай ҮДК-ийн үйлдвэрлэлийн салбарууд төрөл бүрийн улсуудад байдаг боловч хэвтээ, босоо аль нэг байдлаар холбоотой биш (Үүний жишээнд Майкрософт орно)

Аливаа компани 6 үе шаттайгаар ҮДК болон хөгждөг.

- Гадаадад бүтээгдэхүүнээ экспортлох
- Гадаад зах зээлд борлуулалтын салбар нэгжээ ажиллуулах
/дистрибьютор/
 - Гадаадын компаниудад know-how, патент, барааны тэмдэг зэргийг лицензээр ашиглуулах
 - Гадаадад өөрийн үйлдвэрлэлээ явуулах
 - Улс хооронд үйлдвэрлэлээ өргөтгөн удирдах
 - Хөрөнгийг улс хооронд эзэмших буюу ҮДК

Гэрийн даалгавар

121-128-р хуудасны агуулгыг унших, чухал ойлголтуудыг тэмдэглэх

Үйл ажиллагаа 4.11, 4.12, 4.13. 4.16

Хичээлийн агуулгатай холбоотой мэдээллийг сонирхон судлаж дүгнэлт бичээрэй.

АНХААРЛ ТАВЬСАНД
БАЯРЛАЛАА.